

آپدیت تیر ۱۴۰۵

ویژه شب امتحان

نکات مهم

خلاصه

خلاصه کتاب فلسفه اخلاق

منبع اصلی: نشر معارف (امیر خواص اکبر حسینی قلعه بهمن احمد
دبیری احمد حسین شریفی علی پاکپور)

مناسب برای //
دروس عمومی مشترک (کلیه دانشگاه‌ها)

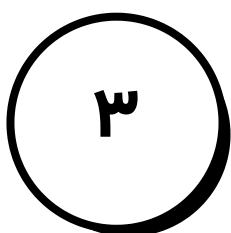
نویسنده جزوه //
تیم تالیف بژیک

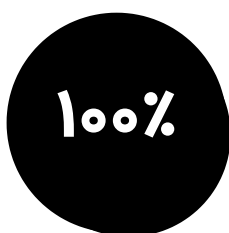
نوع فایل //
خلاصه میکرو طبقه‌بندی شده

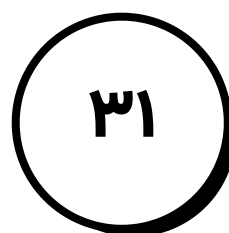
کیفیت //
تضمین ۱۰۰٪ مطالب

ساعت مطالعه

پوشش نکات

صفحه مفید

فصل اول

۱. پرسش از منشأ خوبی، نمونه ای از پرسش های اساسی در حوزه اخلاق است که فلسفه اخلاق عهده دار پاسخگویی بدین پرسش هاست.

۲. منشأ خوبی از دیدگاه قدرت گرایان قدرت، از نظر لذت گرایان، لذت، و به اعتقاد سودگرایان، سود عمومی است.

۳. اخلاق جمع «خُلُق» و «خُلُق» است که به معنای سرشت، طبیعت، عادت، خوی و... بکار می رود.

۴. اخلاق به معنای «صفات نفسانی» که در نفس انسان رسوخ کرده و پایدار شده، می باشد؛ برخی از دانشمندان اخلاق را شامل صفات نفسانی غیر پایدار نیز دانسته اند.

۵. گاهی اخلاق به معنای نهاد اخلاقی زندگی بکار می رود که در این کاربرد اخلاق معنایی هم عرض هنر، علم و حقوق خواهد داشت.

۶. میان اخلاق و تربیت تفاوت است. اخلاق امری مقدس و ویژه حوزه افعال اختیاری انسانهاست و بدین جهت معنای آن خاص است، برخلاف تربیت که معنای عامی دارد و شامل حیوانات نیز می شود؛ در مفهوم تربیت قداست نهفته نیست لیکن در مفهوم اخلاق قداستی نهاده شده است.

۷. علم اخلاق علمی است که با آموزش صفات و ملکات پسندیده و طریقه کسب آنها و نیز بیان صفات بد و راه و روش اجتناب از آنها، راه رسیدن به منش خوب را به ما نشان می دهد و نیز شیوه صحیح رفتار ما را در ارتباط با خود، دیگران و خداوند، به منظور نیل به سعادت و کمال، معرفی می کند.

انواع پژوهش در حوزه اخلاق

۸. پژوهشگران، سه نوع تحقیق و پژوهش را در حوزه اخلاق شناسایی کرده اند که عبارتند از:

✓ پژوهش توصیفی

✓ پژوهش هنجاری (دستوری یا توصیه ای)

✓ فرا اخلاق (اخلاق تحلیلی، فلسفی، انتقادی)

۹. پژوهش توصیفی عبارتست از مطالعه و تحقیق میدانی برای دستیابی به توصیف و تبیین اخلاقی افراد، جوامع، ادیان و گروه های مختلف. روش بحث و تحقیق در این شاخه، روشی توصیفی، تجربی و نقلی است نه عقلی و استدلالی. در این پژوهش هیچگونه داوری صورت نمی گیرد بلکه هدف، گزارش و توصیف اخلاق افراد و جوامع به منظور آشنایی با اصول اخلاقی و رفتاری آنها است.

۱۰. مکاتب توصیفی یا نظریه های توصیفی بر خلاف پژوهش توصیفی، عبارتند از نظریه هایی درباره تبیین و تحلیل مفاهیم، واژه ها و گزاره هایی اخلاقی؛ به نظریه های توصیفی نظریه های واقعی و شناختی نیز می گویند.

۱۱. مقصود از پژوهش هنجاری بررسی خوبی و بدی، درستی و نادرستی و بایستگی و نبایستگی افعال اختیاری انسان و قضاوت درباره آنها است. در این نوع پژوهش محققان درصددند از قواعد و اصول حاکم بر افعال اخلاقی، نظامی استوار تبیین کنند. اخلاق هنجاری علاوه بر بحث از معیار های عام و کلی، شامل مباحثی است که جنبه ی مصداقی دارند. روش بحث در این حوزه، استدلالی و عقلی است نه تجربی و نقلی.

پژوهش هنجاری و بخش های آن

۱۲. پژوهش هنجاری دارای دو بخش است:

- ✓ ارائه معیارهای فراگیر اخلاقی برای تعیین مصداق خوبی، بدی، درستی و نادرستی افعال اخلاقی.
 - ✓ تعیین مصداق خوبی، بدی، درستی و نادرستی و بحث از خوبی و بدی، درستی و نادرستی افعال خاص.
۱۳. در اخلاق هنجاری نظریه هایی که برای ارائه معیار عام اخلاقی مطرح شده است دو دسته هستند:
- ✓ **نظریات غایت گرا:** ملاک خوبی و درستی و بایستگی عمل را به هدف و غایت منوط می کند. مثل نظریه خودگروی، نظریه دیگرگروی، نظریه سود گروی (هدف رسیدن به سود است).
 - ✓ **نظریات وظیفه گرا:** يك عمل، ممکن است با صرف نظر از میزان خیر و خوبی که در نتیجه ی آن به بار می آید، به دلیل برخی از ویژگی های درونی و ذاتی اش خوب و بایسته باشد. این نظریات خود به دو گروه عمل نگر و قاعده نگر (نظریه امر الهی و نظریه کانت از این گروهند) تقسیم می شوند.

۱۴. همه احکام هنجاری، اخلاقی نیستند.

۱۵. اخلاق کاربردی در صدد آن است که کاربرد منظم نظریه اخلاقی را در حوزه ی مسائل اخلاقی خاص نشان دهد؛ اخلاق کاربردی شامل اخلاق حرفه ای نیز می شود.

۱۶. منظور از اخلاق حرفه ای، تأمل درباره ابعاد مسائلی است که به مشاغل خاص مربوط می شود.

۱۷. فرااخلاق اصطلاحی جدید است در اوایل قرن بیستم از سوی نوپزتیویست ها و برخی از نویسندگان مارکسیست، در برابر اخلاق هنجاری به کار رفته است.

جنبه های بحث در فرااخلاق

۱۸. در فرااخلاق جملات و گزاره های اخلاقی از چند جنبه بحث و بررسی می شوند که عبارتند از:

- ✓ **معناشناسی:** مفاهیمی که در گزاره های اخلاقی به کار می روند، مورد بحث قرار می گیرند مانند مفاهیم خوب، بد، باید، نباید و...
- ✓ **معرفت شناسی:** بحث از اخباری یا انشائی بودن گزاره های اخلاقی، مطلق یا نسبی بودن احکام اخلاقی و مباحثی که با روش عقلی بررسی می شوند، می گردد.

✓ **منطقی:** بحث از ارتباط گزاره های اخلاقی با یکدیگر می شود. مثلاً این بحث که آیا «باید» از «هست» استنتاج می شود.

✓ **هستی شناسی:** بحث هایی از قبیل اینکه آیا مفاهیم اخلاقی ما یازای خارجی و عینی دارند یا نه؟ (بحث واقع گرایی اخلاقی و غیر واقع گرایی اخلاقی در پاسخ به این پرسش شکل می گیرد).

۱۹. برخی از اندیشمندان برخی از مباحث علم النفس فلسفی را نیز از حوزه های پژوهش اخلاقی دانسته اند، در واقع این مباحث مربوط به علم النفس اخلاقی هستند مانند مسئله جبر و اختیار، حب ذات و خود دوستی.

۲۰. بر اساس نظر اندیشمندان غربی، فلسفه اخلاق دانشی است که تنها به بررسی عقلی مبادی تصوری و تصدیقی علم اخلاق می پردازد. از نظر مؤلفان این کتاب، فلسفه اخلاق شامل پژوهش در حوزه اخلاق هنجاری و فرااخلاق است.

۲۱. ضرورت و اهمیت فلسفه ی اخلاق در اینجا است که انسان تهی از اخلاق و فضائل اخلاقی، انسان نمایی بی روح است، چرا که اخلاق و با عمل به احکام اخلاقی است که انسان طریق تکامل حقیقی را می پیماید؛ رسول اکرم صلوات الله علیه نیز هدف بعثت خود را اتمام مکارم اخلاق بیان کرده اند.

۲۲. حتی اگر ما دستورات و قواعد اخلاقی را از دین دریافت کنیم، برای تنظیم آنها در یک نظام هماهنگ اخلاقی، نیازمند فلسفه اخلاق هستیم.

۲۳. تثبیت فلسفه اخلاق به صورت یک رشته ی مستقل، از زمان سقراط شروع شده است.

۲۴. در اوایل قرن بیستم فلسفه اخلاق به صورت یک رشته علمی مستقل ظهور نمود.

۲۵. مسلمانان کمتر به بحث در مورد فلسفه اخلاق به صورت مستقل توجه کرده اند زیرا پشتوانه اخلاق آنها، دین اسلام است و چون این دین حق است، چندان نیازی به مستدل نمودن اخلاقیات آن با مباحث عقلی و فلسفی نیست.

۲۶. مهمترین مسائل فلسفه اخلاق عبارت از شناسایی سنخ مفاهیم و قضایای اخلاقی، ارزیابی ملاک احکام اخلاقی، تعیین نسبیت و اطلاق ارزش های اخلاقی و بیان مسئولیت اخلاقی است.

۲۷. اخلاق و فلسفه اخلاق یک رابطه تعاملی و تکاملی با هم دارند.

۲۸. برخی از رهاوردهای فلسفه اخلاق برای اخلاق عبارتند از: ارضا حس کنجکاوی پرسش ها - پاسخ گویی به شبهات - حل تعارض ها - تنظیم یک نظام هماهنگ - دفاع از آموزه های اخلاقی.

